

การบริจาคโลหิตในอิสลาม

Blood Donation in Islam

ญาคูลฮัก มิงสมร¹

Yadulhak Mingsamorn¹

(Received: November 15, 2022; Revised: December 07, 2022; Accepted: December 28, 2022)

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักศาสนบัญญัติอิสลามเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตในอิสลาม โดยศึกษาบทบัญญัติแห่งอัลกุรอานและสุนนะฮ์ วิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร คำวินิจฉัยของปวงปราชญ์มุสลิมทั้งในอดีตและปัจจุบัน เพื่อกำหนดแนวทางการปฏิบัติตามหลักศาสนบัญญัติอิสลามมาใช้ในการบริจาคโลหิต ผลการวิจัยพบว่า บทบัญญัติแห่งอัลกุรอานและสุนนะฮ์มิได้ระบุเรื่องการบริจาคโลหิตไว้ เฉพาะเพียงบัญญัติไว้เป็นหลักการทั่วไป ส่งผลให้บรรดานักปราชญ์มุสลิมต้องทำการวิเคราะห์วินิจฉัยเพื่ออธิบายกรณีการบริจาคโลหิต ซึ่งสรุปได้ดังนี้ การบริจาคโลหิตตามทัศนะอิสลาม สามารถกระทำได้ การบริจาคโลหิตให้กับบุคคลที่มีความต้องการเลือดอย่างยิ่งขาด เป็นสิ่งที่อนุญาตและได้รับผลบุญ และการบริจาคโลหิตนั้นอนุญาตให้กระทำได้แต่ไม่อนุญาตให้มีการซื้อขาย

คำสำคัญ : บริจาค โลหิต อิสลาม

ABSTRACT

This article aims to find out the Islamic view on “Blood Donation” according to the Islamic Law which is strictly based on the primary sources of Islamic Jurisprudence (al-Quran&Sunnah) and relying on the interpretation of the previous and contemporary Muslim scholars as well. The result of the study has shown that both al-Quran and Sunnah did not specifically mentioned about the issue of Blood Donation. However, according the Muslim scholars, Blood Donation is permitted in Islam and consideret as the act of Islamic virtues to be reward. Since Blood Donation must be obliged under specific condition or urgent situation such as in the case of insufficiet blood due to an accident or in operation process that need anyone to donate, but not for business reason.

Keywords: *Donation, Blood, Islam.*

1 แผนกวิชากฎหมายอิสลาม คณะวิทยาการอิสลาม มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

1 Department of Islamic Law, Faculty of Islamic Sciences, Prince of Songkhla University Pattani Campus. (Corresponding author /

Email: yadulhak.s@psu.ac.th)

บทนำ

การบริจาคและการถ่ายโลหิตแก่เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่มีความจำเป็นต้องใช้โลหิตในการช่วยชีวิต เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ ในบางกรณีถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องกระทำจะละเว้นไม่ได้ (วาญิบ) เมื่ออยู่ในสภาพที่เสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิต อัลลอฮฺ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “และผู้ใดไว้ชีวิตนั้น ก็ประหนึ่งว่าเขาไว้ชีวิตมนุษย์ทั้งมวล” (อัลมาอิดะฮฺ : 32)

al-Qaradawiy (2004) ได้กล่าวว่า การบริจาคเลือดเป็นการช่วยเหลือที่ดีที่สุดที่มนุษย์สามารถให้แก่คนไข้ที่ต้องการเลือดอันเนื่องมาจากการเสียเลือดหรือการผ่าตัด การบริจาคเลือดจึงเป็นการกระทำที่ได้รับการยกย่องอย่างสูง เพราะเป็นการรักษาชีวิตมนุษย์ไว้ไม่ว่าคนไข้ผู้นั้นจะเป็นมุสลิมหรือไม่ก็ตาม

เนื่องจากอิสลามถือว่าการรักษาอาการเจ็บป่วยเป็นสิ่งที่จำเป็น โลหิตเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อชีวิตของมนุษย์อย่างยิ่ง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่ามนุษย์ไม่สามารถที่จะมีชีวิตอยู่ได้หากปราศจากโลหิต ศาสนาอิสลามได้ให้ความสำคัญกับโลหิตไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสิ่งอื่นๆ ในการมีชีวิต และการบริจาคโลหิตเป็นการทำบุญกุศลสูงส่งที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยยึดคำดำรัสของอัลลอฮฺในสุเราะฮฺ อัลมาอิดะฮฺ 5 : 2 ซึ่งมีใจความว่า “และพวกเจ้าจงช่วยเหลือกันในเรื่องที่เป็นคุณธรรม และความยำเกรง (ตักวา)”

มะรอนิง สะแลมิง (2011) ความเข้าใจและทัศนคติของมุสลิมเกี่ยวกับการบริจาคโลหิตอยู่ที่ความเชื่อทางศาสนาว่าโลหิตเป็นสิ่งนาอูส (สกปรก) ดังนั้น การบริจาคสิ่งที่เป็นที่นาอูสจึงไม่ได้รับอนุญาต การนำสิ่งที่อยู่ในร่างกายออกมาเป็นสิ่งที่ไม่ควรกระทำ ซึ่งเป็นการวินิจฉัย (ฟัตวา) ที่ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้มุสลิมยังเกรงว่าจะนำโลหิตของตนไปให้คนต่างศาสนา

ฉะนั้น การศึกษาหลักศาสนบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิตอย่างละเอียดและชัดเจน จะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริจาคโลหิตของมุสลิมให้มากขึ้น และการศึกษาถึงปัจจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริจาคโลหิต ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการวางแผนให้มาร่วมบริจาคโลหิตมากขึ้นในอนาคตและเป็นแนวทางในการช่วยเหลือเกื้อกูลต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน บทความนี้จึงนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับบทบัญญัติอิสลามที่เกี่ยวกับโลหิต แหล่งที่มาของบทบัญญัติในอิสลามที่เกี่ยวกับการบริจาคโลหิต ทัศนคติวิชาการเกี่ยวกับการบริจาคโลหิต เงื่อนไขของการถ่ายโลหิต การรับและการบริจาคโลหิตให้คนต่างศาสนิก และการห้ามทำการซื้อขายโลหิต

1. ความหมายของการบริจาคโลหิต

การบริจาคโลหิต คือ การสละโลหิตส่วนหนึ่งที่ร่างกายเหลือใช้เพื่อให้กับผู้ป่วยเป็นสิ่งที่ไม่เป็นอันตรายต่อร่างกาย เพราะร่างกายคนจะมีปริมาณโลหิต 4,000-5,000 มิลลิลิตร การบริจาคโดยการเจาะเอาโลหิตออกจากทางเส้นโลหิตดำบริเวณข้อพับแขน ครั้งหนึ่งประมาณ 350-450 มิลลิลิตร หรือประมาณร้อยละ 6 ของปริมาณโลหิตในร่างกาย (ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย, 2551)

2. บทบัญญัติอิสลามที่เกี่ยวกับโลหิต

2.1 โลหิตที่มีปรากฏในคัมภีร์อัลกุรอาน

อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้บัญญัติไว้ในอัลกุรอานที่เป็นลักษณะคำสั่งห้ามในการบริโภคโลหิต ดังนี้

1) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “ที่จริงที่พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้านั้นเพียงแต่สัตว์ที่ตายเอง และเลือด และเนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกเปล่งเสียงที่มัน เพื่ออื่นจากอัลลอฮ์ แล้วผู้ใดได้รับความคับขัน โดยมีผู้ใช้แสวงหา และมิใช่เป็นผู้ละเมิดขอบเขตแล้ว ไซ้รู้ ก็ไม่มีบาปใดๆ แก่เขา แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงอภัยโทษ ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 173)

Ibn al-‘Arabiyy (1988) กล่าวว่า “ปราชญ์ได้ลงมติเอกฉันท์ว่าแท้จริงโลหิตนั้นเป็นสิ่งที่ต้องห้าม นะญิส (สกปรก) ไม่นอนุญาตให้มีการรับประทานและรับประโยชน์จากมัน”

al-Sabuniyy (1986) กล่าวว่า “ปราชญ์ต่างเห็นพ้องกันว่าโลหิตเป็นสิ่งที่หะรอม นะญิส (สกปรก) ไม่สามารถดื่มกินและใช้ประโยชน์ได้”

2) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “ได้ถูกห้ามแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งสัตว์ที่ตายเอง และเลือด และเนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกกล่าวนามอื่นจากอัลลอฮ์ที่มัน (ขณะเชือด) และสัตว์ที่ถูกรัดคอตาย และสัตว์ที่ถูกตีตาย และที่ตกเหวตาย และสัตว์ที่ถูกขวิดตาย และสัตว์ที่สัตว์ร้ายกัดกิน เว้นแต่ที่พวกเจ้าเชือดกัน และสัตว์ที่ถูกเชือดบนแท่นหินบูชา” (อัลมาอิดะฮ์ : 3)

ฮามิดะฮ์ อาแคว (2548) กล่าวว่า “อุลามาอส่วนใหญ่มีความเห็นว่า เลือดในอายะฮ์ข้างต้นหมายถึงเลือดที่ไหล ถึงแม้ว่าในอายะฮ์ได้กล่าวถึงเลือดเขยๆ แต่ในซูเราะฮ์อัลอันอาม มีการกล่าวถึงเลือดที่ไหล นักกฎหมายอิสลามที่รู้จักด้วยชื่อ อิบน์ หัซม อัลซอฮิรีย ได้มีความเห็นว่า ที่หะรอมคือเลือด ถึงแม้ว่าจะ เป็นเลือดที่ไหลหรือไม่ก็ตาม เลือดที่ไหลในที่นี้หมายถึง เลือดที่ออกมาและไหลในตอนเชือดสัตว์ แต่ จะได้รับการยกเว้นเกี่ยวกับเลือดที่ยังคงเหลืออยู่ในเส้นเลือด และเลือดที่ยากจะเอาออกในขณะที่ทำ ความสะอาดเนื้อสัตว์หรืออื่นๆ”

3) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “ที่จริง พระองค์ทรงห้ามพวกเจ้าเพียงแต่สัตว์ที่ตายเอง และเลือด และเนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกเปล่งเสียงที่มันเพื่ออื่นจากอัลลอฮ์ ดังนั้น ผู้ใดที่อยู่ในสภาพคับขัน โดยหลีกเลี่ยงไม่ได้และไม่เป็นผู้ละเมิดแล้ว แท้จริงอัลลอฮ์เป็นผู้ทรงอภัย ผู้ทรงเมตตาเสมอ” (อันนะหุล : 115)

การบริโภคในสิ่งที่อัลลอฮ์ทรงห้ามจาก 4 ประเภทตามที่ได้ระบุไว้ในอายะฮ์ที่ 173 ซูเราะฮ์ อัลบะเกาะเราะฮ์ และอายะฮ์ที่ 115 ซูเราะฮ์ อันนะหุล ได้แก่ สัตว์ที่ตายเอง เลือด เนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกเปล่งนามอื่นจากอัลลอฮ์ที่มัน และการบริโภคตามที่ได้ระบุไว้ในอายะฮ์ที่ 3 ซูเราะฮ์ อัลมาอิดะฮ์ ได้แก่ สัตว์ที่ตายเอง เลือด เนื้อสุกร สัตว์ที่ถูกกล่าวนามอื่นจากอัลลอฮ์ขณะเชือด สัตว์ที่ถูกรัดคอตาย สัตว์ที่ถูกตีตาย สัตว์ที่ตกเหวตาย สัตว์ที่ถูกขวิดตาย สัตว์ที่สัตว์ร้ายกัดกินเว้นแต่ที่พวกเจ้าเชือดกัน และสัตว์ที่ถูกเชือดบนแท่นหินบูชาเป็นสิ่งต้องห้าม ด้วยหลักฐานดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าโลหิตนั้นจัดอยู่ในสิ่งที่ต้องห้ามด้วย แต่จะได้รับการยกเว้นอันเนื่องมาจากความจำเป็นในภาวะคับขัน โดยมีผู้ใช้แสวงหาและมิใช่ผู้ละเมิด

ดังนั้น ผู้ป่วยใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนถ่ายเลือด แท้จริงแล้วเขาอยู่ในหุกุมฏอรรุเราะฮ์ (ข้อบัญญัติว่าด้วยภาวะคับขัน) เนื่องจากชีวิตของเขาอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความตาย โดยเฉพาะผู้ที่ต้องการเลือดอันเนื่องมาจากการเสียเลือดหรือการผ่าตัด สภาวะดังกล่าวนี้เป็นภาวะที่คับขัน จึงอยู่ในข้อยกเว้นทั่วไปตามที่ได้ระบุไว้ในอายะฮ์ข้างต้น ดังนั้น การเปลี่ยนถ่ายเลือด การบริจาคโลหิต สามารถกระทำได้เพื่อรักษาไว้ซึ่งชีวิตของมนุษย์ที่บาดเจ็บให้สามารถมีชีวิตรอดอยู่ได้

4) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “*มุหัมมัด ท่านจงประกาศออกไปว่า ในบทบัญญัติที่ประทานลงมาให้ฉันนั้น ฉันไม่พบว่าจะมีสิ่งใดห้ามกิน นอกจากบทบัญญัติที่ว่า ห้ามกินซากสัตว์ที่ตายเอง เลือดที่ไหลพุ่งออกมา เนื้อสุกร เพราะมันเป็นสิ่งสกปรก หรือเป็นสิ่งผิบบัญญัติที่ไปกล่าวนามอื่นจากอัลลอฮ์ สำหรับผู้ที่ตกอยู่ในภาวะคับขัน มิได้มีเจตนาจะฝ่าฝืน แท้จริงพระเจ้าของท่านเป็นผู้ทรงอภิบาล ทรงเมตตาเสมอ*” (อัลอันอาม : 145)

คำว่า “*เลือดที่ไหลพุ่งออกมา*” ในอายะฮ์ที่ 145 ของสุเราะฮ์ อัลอันอาม ได้อธิบายคำว่า “เลือด” ในสุเราะฮ์ อัลมาอิดะฮ์ 5 : 3 สุเราะฮ์ อัลบะเกาะเราะฮ์ 2 : 173 และสุเราะฮ์ อันนะหฺลุ 16 : 115 หมายถึง เลือดที่ไหลออกมาในปริมาณมาก ซึ่งมีบัญญัติ ดังนี้ (1) เป็นสิ่งที่ห้ามบริโภค ห้ามซื้อขาย (2) เป็นนะญิสที่สกปรก ต้องมีการชำระล้าง หากมีการเปราะเปื้อน เช่น เลือดจากการเชือดสัตว์ เลือดที่ไหลออกจากบาดแผลฉกรรจ์ เลือดประจำเดือน เลือดจากการคลอดบุตร เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ได้อำนวยมติให้ผู้ใดผู้หนึ่งที่ตกอยู่ในภาวะคับขันสามารถบริโภคเลือดได้ ทั้งนี้ เพื่อที่จะรักษาชีวิตของเขา ดังที่อัลลอฮ์ได้ตรัสไว้ในท้ายอายะฮ์ของสุเราะฮ์ อัลมาอิดะฮ์ ความว่า “*ผู้ใดได้รับความคับขันในความหิวโหยโดยมิใช่เป็นผู้จงใจกระทำบาปแล้วไซ้ร้ แน่แน่นอนอัลลอฮ์นั้นเป็นผู้ทรงอภิบาลผู้ทรงเมตตาเสมอ*” (อัลมาอิดะฮ์ : 3)

2.2 โโลหิตที่มีปรากฏในหะดีษ

1) รายงานจากอิบนิญุเรจ ที่ได้อธิบายคำรัสของอัลลอฮ์ คือเลือดที่ไหล ส่วนเลือดที่มันติดอยู่ที่เส้นเลือดนั้นไม่เป็นไร” (บันทึกโดย Ibn Munzir)

2) รายงานจากอิมามญุฬัศว่า รอยเลือดที่ติดอยู่ที่รอยเชือกของแกะ หรือรอยเลือดที่ติดอยู่ตรงไหลของอูฐนั้น ท่านบอกว่า ไม่เป็นไร ส่วนเลือดที่เป็นที่ห้ามนั้นคือเลือดที่มันไหลพุ่งออกมา

3) รายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ เราะฎิยัลลอฮุอันฮาว่า “*พวกเราเคยรับประทานเนื้อ โดยที่มีเลือดเป็นสายในหม้อ*”

อัลหะสัน ได้กล่าวว่า “*บรรดามุสลิมยังคงปฏิบัติละหมาดโดยที่พวกเขามีบาดแผลอยู่*” (al-Bukhariy, 2000)

มีรายงานว่า ท่านอุมร์ ได้ละหมาดโดยที่บาดแผลของเขายังมีเลือดไหลอยู่ (อัลฮาฟิซ ได้กล่าวเรื่องนี้ไว้ในหนังสือฟิตฮุลบารีย์) และปรากฏว่าอนุสรณ์เราะฮ์เห็นว่า ในขณะที่ละหมาดนั้น ถ้ามีเลือดไหลมาหยดสองหยดก็ไม่เป็นไร ส่วนเลือดของตัวหมัด หรือที่ฝั้น เป็นที่อนุโลมให้เช่นกันตามหลักฐานอันนี้ (อ็ชชัยิด ซาบิก, 2544)

4) ท่านเราะสูลได้ยกเว้นเฉพาะเลือดบางประเภท ดังปรากฏหลักฐานจากการรายงานของอับดุลลอฮฺ บิน อุมร์ เล่าว่า ท่านเราะสูล กล่าวว่า “ได้อนุญาตให้แก่พวกท่านซากสัตว์สองชนิด และเลือดสองชนิด ซากสัตว์สองชนิดนั้นคือ ปลาและตักแตน ส่วนเลือดสองชนิด นั้นคือ ตับและม้าม” (บันทึกโดย Ibn Majah, 1998)

3. แหล่งที่มาของบทบัญญัติในอิสลามที่เกี่ยวกับการบริจาคลอहित

3.1 แหล่งที่หนึ่ง : อัลกุรอาน

1) อัลลอฮฺ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “และพระองค์มิได้ทรงทำให้เป็นการลำบากแก่พวกเจ้าในเรื่องของศาสนา” (อัลหัจญ์ : 78)

ศาสนาอิสลามได้ถูกประทานลงมาเพื่อให้ความสะดวกและเพื่อให้ภาระงานของมนุษย์ดำเนินไปอย่างราบรื่น อิสลามไม่สนับสนุนการงานใดๆ ก็ตามที่จะเป็นอุปสรรคต่อความราบรื่นของกิจกรรมการดำเนินงานของมนุษย์

2) อัลลอฮฺ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “พระองค์ทรงประสงค์ให้มีความสะดวกแก่พวกเจ้า และไม่ทรงให้มีความลำบากแก่พวกเจ้า”(อัลบะเกาะเราะฮฺ : 185)

นุรฮายาตี สะอิด (2557) จากหลักฐานข้างต้นชี้ให้เห็นถึงความประสงค์ของพระองค์อัลลอฮฺในการบัญญัติหุกุมตามศาสนบัญญัติที่พระองค์ทรงประสงค์ที่จะสร้างความง่ายดายให้กับมนุษยชาติ โดยมิใช่ในลักษณะฝ่าฝืนบทบัญญัติและฉวยโอกาสในเรื่องที่พระองค์ทรงสั่งใช้ ดังนั้น การบริจาคลอहितทำให้มนุษย์เกิดความสะดวก เพื่อช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ให้รอดพ้นจากการเสียชีวิตในสิ่งที่ไม่เกินความสามารถของมนุษย์ และไม่เป็นการหนักสำหรับมนุษย์แต่อย่างใด

3) อัลลอฮฺ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “ผู้ใดได้รับความคับขันในความหิวโหย โดยมิใช่เป็นผู้จงใจกระทำบาปแล้วไซ้ แน่แน่นอนอัลลอฮฺนั้นเป็นผู้ทรงอภัยโทษผู้ทรงเมตตาเสมอ” (อัลมาอิดะฮฺ : 3)

การรับประทานอาหารจากสิ่งที่ห้ามตามที่ได้ระบุไว้ในอายะฮฺข้างต้น ได้ชี้ชัดว่า สามารถกระทำได้ เพราะได้รับการยกเว้นอันเนื่องมาจากความจำเป็นในภาวะคับขัน ดังนั้น ผู้ป่วยใดที่มีความจำเป็นต้องได้รับการเปลี่ยนถ่ายโลหิต แท้ที่จริงแล้วเขาอยู่ในหุกุมเกาเราะฮฺ (ข้อบัญญัติว่าด้วยภาวะคับขัน) เนื่องจากชีวิตของเขาอยู่ในภาวะเสี่ยงต่อความตาย สภาวะดังกล่าวนี้จึงอยู่ในข้อยกเว้นทั่วไป ดังนั้น จึงเป็นการอนุญาตสำหรับเขาในการรับโลหิตหรือบริจาคลอहितได้

4) อัลลอฮฺได้ตรัสว่า “และผู้ใดไว้ชีวิตนั้น ก็ประหนึ่งว่าเขาไว้ชีวิตมนุษย์ทั้งมวล” (อัลมาอิดะฮฺ : 32) al-Shanqitiy (1994) อายะฮฺข้างต้นมีลักษณะเป็นหลักการทั่วไปที่ครอบคลุมรูปแบบของความพยายามในการที่จะรักษาชีวิตของคนจากความหายนะ ในที่นี้รวมถึงผู้ที่ได้ใช้ความพยายามในการบริจาคลอहितที่พี่น้องของพวกเขา เพื่อที่จะรักษาชีวิตจากความหายนะ

5) อัลลอฮฺ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “อัลลอฮฺมิได้ทรงห้ามพวกเจ้าเกี่ยวกับบรรดาผู้ที่มีได้ต่อต้านพวกเจ้าในเรื่องศาสนา และพวกเจ้ามิได้ขับไล่พวกเจ้าออกจากบ้านเรือนของพวกเจ้าในการที่พวกเจ้าจะทำความดีแก่พวกเขา และให้ความยุติธรรมแก่พวกเขา แท้จริงอัลลอฮฺทรงรักผู้ที่มีความยุติธรรม” (อัลมุดตะหินะฮฺ :

8) จากอายะฮ์ข้างต้น แสดงให้เห็นว่าอิสลามส่งเสริมให้มีการช่วยเหลือผู้อื่น โดยไม่ได้แบ่งแยกอายุ เพศ ฐานะ และศาสนา เพราะหากเป็นมนุษย์แล้วย่อมได้รับเกียรติที่ควรได้รับการปกป้องรักษาอย่างเท่าเทียมกัน และเมื่อมนุษย์ต้องการความช่วยเหลือแล้วควรให้การช่วยเหลือโดยไม่คำนึงว่าเขาจะนับถือศาสนาใด เพราะการให้ความช่วยเหลือเป็นสิ่งที่ดี เช่นเดียวกับการบริจาคโลหิต มุสลิมสามารถทำดีกับต่างศาสนิกได้ ทรายาดิที่คนเหล่านั้นไม่ใช่เป็นผู้บ่อนทำลายแผ่นดินหรือศาสนา โดยยึดหลักฐานจากหะดีษ รายงานโดยอัสมา บินตุ อับบักร์ นางกล่าวว่า “ฉันไปพบกับมารดาของฉัน ในขณะที่นางยังเป็นมุชริก (ผู้กราบไหว้เจวีศ) ตั้งแต่สมัยกูร็อยซุ เนื่องจากพวกเขา กูร็อยซุได้ยกย่องนาง หลังจากนั้นฉันไปพบกับท่านเราะฮูต และฉันได้บอกกับท่านว่า โอ้ท่านเราะฮูต แท้จริงฉันไปพบมารดาของฉันในขณะที่นางต้องการเชื่อมความสัมพันธ์ ฉันสามารถที่จะเชื่อมความสัมพันธ์ได้หรือไม่ ท่านเราะฮูตกล่าวตอบว่า ได้ จงเชื่อมความสัมพันธ์กับมารดาของเจ้า”(kitab Fatawa Nur ‘Alad Darb อ้างใน นูรฮายาดี สะอิด, 2557)

3.2 แหล่งที่สอง : สุนนะฮ์

จากการศึกษาสุนนะฮ์ ในยุคสมัยของท่านเราะฮูตและยุคของเศาะหาบะฮ์ ไม่ปรากฏหลักฐานว่ามีการบริจาคโลหิต หรือให้โลหิตช่วยชีวิตผู้ป่วยอย่างไร แต่ในช่วงที่เกิดสงครามคอนคัก ท่านชะฮูด อิบน์ มุอาฮฺ ถูกฟันที่เส้นโลหิตตรงกลางแขน ท่านเราะฮูตได้สั่งให้นำเขาไปยังเต็นท์พียะดะฮ์ เพื่อท่านจะได้ดูแลและสามารถเย็บเขาได้ แต่ไม่มีการกล่าวถึงที่ชัดเจนในการดูแลรักษาผู้ป่วยในขณะนั้น ดังนั้น จึงขอเสนอหะดีษที่สามารถเป็นหลักฐานในการบริจาคโลหิต ดังต่อไปนี้

1) รายงานจากอับดุลลอฮ์ บิน อับบัส ท่านนบีได้กล่าวว่า “*แท้จริงอัลลอฮ์ทรงชอบการสนับสนุนคนที่กำลังได้รับความเดือดร้อน*” (บันทึกโดย al-Baihakiy 5657) al-Qaradawiy (2004) ได้กล่าวว่า “ความดีงามของการบริจาคโลหิตจะยิ่งเพิ่มขึ้นเมื่อตอนที่จะต้องช่วยเหลือคนให้พ้นจากอันตรายและบรรเทาความทุกข์ทรมาน นี่เป็นความดีที่ทำให้ผู้บริจาคสมควรที่จะได้รับการตอบแทนจากอัลลอฮ์มากยิ่งขึ้น”

2) รายงานจากอับดุลลอฮ์ บิน อุมร์ เล่าว่า ท่านเราะฮูต กล่าวว่า “*ผู้ใดที่ปลดเปลื้องทุกข์ใดๆ ของมุสลิมคนหนึ่งจากความทุกข์ยากในโลกนี้ อัลลอฮ์จะปลดเปลื้องหนึ่งความทุกข์ให้กับเขาจากความทุกข์ยากทั้งหลายในวันกิยามะฮ์ (ปรโลก)*” (บันทึกโดย Muslim, 2001) al-Qaradawiy (2004) ได้อธิบายว่า ท่านนบีได้ประกาศว่า การช่วยเหลือผู้ที่ทุกข์ยากเดือดร้อนหรือแม้แต่การช่วยเหลือสัตว์ไว้ก็สมควรได้รับรางวัลตอบแทนในทัศนะของอัลลอฮ์ ซ.บ. ท่านนบีได้กล่าวว่า “ขณะที่ชายคนหนึ่งกำลังเดินอยู่ เขารู้สึกกระหายน้ำอย่างมากและได้ปีนลงไปใบบ่อน้ำแห่งหนึ่งเพื่อดื่มน้ำ เมื่อปีนขึ้นมา เขาเห็นสุนัขตัวหนึ่งกำลังแลบลิ้นเลียดินเปียกปนน้ำค้างด้วยความกระหาย เขากล่าวว่าสุนัขตัวนี้กระหายน้ำอย่างมาก เหมือนอย่างที่คุณกระหายน้ำอย่างมากก่อนหน้านี้ เขาจึงปีนลงไปใบบ่อน้ำอีกครั้ง แล้วตักน้ำใส่ในรองเท้าของเขาจนเต็ม จากนั้นใช้ปากคาบมันขึ้นมาแล้วรินให้สุนัขดื่ม อัลลอฮ์ได้ชมเชยและประทานอภัยโทษให้แก่เขา” พวกเขาถามว่า โอ้ท่านเราะฮูต เราจะได้รับผลบุญจากการทำดีต่อสัตว์ด้วยหรือ ท่านตอบว่า “ในการทำดีต่อทุกสิ่งที่มีชีวิต มีผลบุญให้” (บันทึกโดย al-Baihakiy, 3467 และ Muslim, 2245)

3) รายงานจากท่านอบูสุร็ยเราะฮ์ เล่าว่า ท่านนบี กล่าวว่า “เมื่อมนุษย์ (ลูกหลานอาดัม) ได้เสียชีวิตไปแล้ว การกระทำความดีทุกอย่างของพวกเขาจะยุติ (หยุดชะงัก) ยกเว้นเพียงสามประการเท่านั้นคือ การบริจาคทานที่ถาวร ความรู้ที่เป็นประโยชน์ และคูอาฮ์ของลูกที่ศอลิหฺ ” (บันทึกโดย Muslim, 2001: 4708)

การบริจาคทานที่ถาวร คือ การบริจาคที่สามารถให้ผลบุญแก่ผู้ที่เสียชีวิตอย่างสม่ำเสมอ ถึงแม้ว่าเขาจะจากโลกคนุขานี้ไปแล้วก็ตาม ทรัพย์สินของที่เขาได้บริจาคทานที่ถาวรนั้นยังคงอยู่ผลบุญทั้งหมดนั้นก็ถึงกับผู้บริจาค เช่น การสร้างหรือให้สิ่งของเป็นสาธารณะประโยชน์ (วากัฟ) แก่มัสยิด หรือสุเหร่า โรงเรียน และศาลาที่พัก เป็นต้น

4) รายงานจากท่านอบูร็ยเราะฮ์ เล่าว่า ท่านเราะฮ์ลุส กล่าวว่า “อวัยวะทุกส่วนของร่างกายคือ การทำเสาะอะเกาะฮ์ ทุกๆ วันที่ดวงอาทิตย์ขึ้น เมื่อบุคคลหนึ่งทำการตัดสินระหว่างคนสองคน (ที่ขัดแย้งกัน) ด้วยความยุติธรรมนั้นคือการเสาะอะเกาะฮ์ การให้ความช่วยเหลือคนๆ หนึ่งในการขับขี่พาหนะและการช่วยคนๆ หนึ่งขึ้นพาหนะ หรือการช่วยยกสัมภาระขึ้นพาหนะคือการเสาะอะเกาะฮ์ การพูดจาที่ดีคือการเสาะอะเกาะฮ์ และทุกๆ ก้าวย่างที่เดินไปยังมีสติเพื่อทำการละหมาดคือการเสาะอะเกาะฮ์ อีกทั้งการขจัดสิ่งกีดขวางออกจากเส้นทางก็คือการเสาะอะเกาะฮ์ เช่นกัน” (บันทึกโดย Muslim, 2001 :1677)

การบริจาคทานนั้นไม่ได้ถูกจำกัดด้วยทรัพย์สินเงินทองเพียงอย่างเดียว แต่ยังถูกรวบรวมไว้ในทุกๆ การกระทำความดี หรือทุกสิ่งที่ทำให้มีความสุขกับมนุษย์และขจัดความทุกข์ของพวกเขา ถือเป็นการทำงานบุญทำทาน (เสาะอะเกาะฮ์) ทั้งสิ้น ดังนั้น ส่วนหนึ่งจากการทำทานซึ่งเป็นที่ยอมรับในยุคสมัยนี้คือ การบริจาคโลหิตให้กับโรงพยาบาล หรือธนาคาร โลหิต ที่ยังต้องการ โลหิตเพื่อมอบให้กับผู้เจ็บป่วยที่มีความต้องการโลหิต การบริจาคสิ่งที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้นเป็นที่อนุญาตในศาสนาอิสลาม

3.3 แหล่งที่สาม : กิยาฮ์ (การเทียบเคียง)

สิ่งที่สามารถจะนำมาเทียบเคียงกับการบริจาคโลหิตหรือการเอาโลหิตออกในสมัยของท่านเราะฮ์ลุส คือการกรอกเลือด ซึ่งเป็นการนำโลหิตออกจากผิวหนังบริเวณศีรษะเพื่อรักษาโรคปวดหัวและความดันโลหิตสูงที่อาจจะทำให้เส้นโลหิตในสมองแตก ดังปรากฏหลักฐานจากหะดีษต่อไปนี้

1) รายงานจากอับนุอับบาส เล่าว่า “ท่านเราะฮ์ลุส ได้ทำการกรอกเลือดขณะที่ท่านครองเอียะห์รอม” (บันทึกโดย al-Bukhariy, 2000 : 1704) และมีสายรายงานของอบูดาอุดอีกสำนวนหนึ่งว่า รายงานจากอับนุอับบาส เล่าว่า “แท้จริงท่านเราะฮ์ลุส ได้ทำการกรอกเลือดขณะที่ท่านถือศีลอด” (บันทึกโดย Abu Daud, 1998 : 2024)

2. รายงานจากอนัส บิน มาลิก เล่าว่า ท่านเราะฮ์ลุสกล่าวว่า “ในคืนที่ท่านถูกนำตัวไปเพื่อเดินทางในเวลาค่ำคืน (อิสรออ) ข้าพเจ้าไม่ได้ผ่านบรรดามะลาอิกะฮ์กลุ่มใดนอกจากพวกเขาจะกล่าวว่า โอ้มูหัมมัด จงใช้ประสาชาติของท่านให้กรอกเลือดเถิด” (บันทึกโดย Ibn Majah, 1998 : 3470)

3) รายงานจากอนัส บิน มาลิก เล่าว่า “มีชายคนหนึ่งได้ถามเกี่ยวกับค่าจ้างในการกรอกเลือด อนัสตอบว่าท่านเราะฮ์ลุสได้ให้บุญญอยบะฮ์กรอกเลือด และได้ให้ค่าจ้างเป็นอาหารสองศอฮ์ (เครื่องตวง) และ

ได้บอกกับนายจ้างของเขาว่าให้ลดภาษีให้กับบุญญายะฮ์พร้อมกับกล่าวว่า การที่พวกเขาได้รักษากัน ซึ่งเป็นแบบอย่างที่ดียิ่งคือการกรอกเลือด” (บันทึกโดย al-Bukhārī, 2000 : 5696)

4) รายงานจากซัลมา คนรับใช้ของท่านเราะฮ์ลุ เล่าว่า “ไม่เคยปรากฏมีผู้ใดที่ได้ปรับทุกข์กับท่านเราะฮ์ลุถึงอาการปวดศีรษะนอกจากท่านจะกล่าวว่า เจ้าจงกรอกเลือด และไม่เคยปรากฏว่ามีผู้ใดที่ได้ปรับทุกข์กับท่านถึงอาการปวดที่เท้าทั้งสองข้าง นอกจากท่านจะกล่าวว่า เจ้าจงข้อมมั่นทั้งสองข้างด้วยใบเทียน” (บันทึกโดย Ahmad, 1997 : 27658)

จากหะดีษที่ได้กล่าวมาข้างต้น กล่าวถึงผลดีของการกรอกเลือดคือเอาโลหิตออก ซึ่งสามารถรักษา (เทียบเคียง) ได้กับการบริจาคโลหิตคือ การเอาโลหิตออกจากร่างกาย เพื่อให้ผู้นั้นมีสุขภาพดีเป็นผลดีต่อตัวผู้บริจาคเอง เพราะโดยหลักการแพทย์แล้ว เมื่อผู้บริจาคเอาโลหิตบางส่วนออกจากร่างกาย ร่างกายก็จะปรับตัวด้วยการสร้างเม็ดโลหิตใหม่ทดแทนทันที (กลุ่มสาขาวิชาชีววิทยาศาสตร์การแพทย์, สมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข 2553 : 9-10)

3.4 แหล่งที่สี่ : เกาะวอดฟิกอียะฮ์ (กฏาสนบัญญัติ)

การบริจาคและการถ่ายโลหิตมีความสอดคล้องกับหลักของฟิกฮ์หรือกฏาสนบัญญัติ ดังต่อไปนี้

1) หลักของฟิกฮ์หรือกฏาสนบัญญัติที่ว่า “ภาวะคับขันได้ทำให้สิ่งที่ไม่อนุมัติเป็นสิ่งที่อนุญาตให้กระทำ” อัญญาเราะฮ์ลุหรือภาวะคับขันหมายถึง ภาวะที่กลัวว่าจะถึงแก่ชีวิตโดยความมั่นใจหรือค่อนข้างมั่นใจ โดยไม่จำเป็นต้องทนจนใกล้ตายเมื่อตกอยู่ในภาวะคับขัน โดยไม่มีสิ่งที่จะหลุดแล้วก็จำเป็นต้องบริโภคละฮ์มหรือหะรอม ตามปริมาณที่สามารถประทังชีวิตได้ หากไม่บริโภคละฮ์มหรือหะรอม ทำให้ถึงแก่ชีวิตถือว่าเป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติ เพราะเป็นการนำตัวเองสู่ความพินาศ ซึ่งสิ่งนั้นถูกห้ามไว้ในอัลกุรอาน เพราะเขาสามารถประทังชีวิตโดยการบริโภคละฮ์มหรือหะรอมได้ผ่อนปรนให้แก่เขาแล้วในภาวะคับขัน ซึ่งเขาจำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมือนว่าเขาไม่มีสิ่งที่จะหลุดอยู่

al-Turaiqiy (1992) ได้สรุปความหมายของภาวะคับขันด้านภาษาคือ ความจำเป็นที่สาหัสสาครรจ์ ส่วนภาวะคับขันทางศาสนบัญญัติ นักวิชาการได้ให้นิยามที่ใกล้เคียงกัน และส่วนใหญ่จะเน้นเรื่องอาหาร ในขณะที่ความเป็นจริงภาวะคับขันครอบคลุมมากกว่านั้น ตัวอย่างนิยามภาวะคับขันที่อัดดุสกีฮ์ ให้ความหมายไว้คือ “ภาวะที่มั่นใจหรือค่อนข้างมั่นใจว่าจะถึงแก่ชีวิต”

al-Zuhayliy (1996) กล่าวว่า “ผู้ใดก็ตามที่อยู่ในภาวะคับขัน ความทุกข์ยากลำบากและความวิตกกังวลว่าจะก่อให้เกิดอันตรายหรือความเจ็บปวดต่อร่างกายจิตใจ สติปัญญา เกียรติ ทรัพย์สิน และทุกประการที่เกี่ยวข้องข้างต้น ในสถานการณ์นั้น อนุโลมให้กระทำในสิ่งที่หะรอมหรือละเว้นกระทำในสิ่งที่วาญิบ (หน้าที่) หรือล่วงเลยเวลาที่กำหนดไว้ ด้วยจุดประสงค์เพื่อขจัดสิ่งอันตรายที่อาจเกิดขึ้นตามวินัจฉัยที่อยู่ในขอบเขตของหลักการศาสนา”

Muhammad Uklah (1991) อัญญาเราะฮ์ลุหรือภาวะคับขันคือ สิ่งที่ไม่สามารถจะได้อะไรซึ่งความต้องการหลัก 5 ประการ (ศาสนา ทรัพย์สิน ชีวิต สติปัญญา และเกียรติ) นอกจากด้วยสิ่งนั้น ส่วนอัลมัฮซุ

รอด (สิ่งที่ห้าม) คือ สิ่งที่มีหลักฐานในการห้ามสิ่งนั้น กฎศาสนบัญญัตินี้ หมายถึงทุกสิ่งที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงเป็นสิ่งที่อนุมัติได้ในขณะที่มีความจำเป็น ดังนั้น ความจำเป็นที่ได้อนุญาตสิ่งที่หะรอมนั้น เรียกว่า รุกเศาะฮฺ (การผ่อนปรน) ซึ่งรุกเศาะฮฺนั้น ได้อนุญาตให้ทำสิ่งที่หะรอมเพราะความจำเป็น

2) หลักของฟิกฮ์หรือกฎศาสนบัญญัติที่ว่า “อันตรายจำเป็นต้องขจัดไป”

al-suyuti (1996) กล่าวว่า “หลักฐานของกออิดะฮฺนี้คือ หะดีษ **لا ضرر ولا ضرار** หมายถึง การก่อให้เกิดอันตราย ความพินาศให้แก่คนอื่น ส่วนคำว่า **لا ضرر** หมายถึง การตอบแทนการทำอันตราย ด้วยการกระทำอันตรายเช่นกัน” Muhammad Uklah (1991) ได้กล่าวว่า “ความหมายของหะดีษดังกล่าวคือ ไม่อนุญาตให้คนใดคนหนึ่งก่อให้เกิดอันตรายแก่ผู้อื่น ถึงแม้ว่าจะเป็นการเริ่มหรือเป็นการตอบแทน”

al-Shanqitiy (1994) กล่าวว่า “หลักของฟิกฮ์หรือกฎศาสนบัญญัติที่ได้นำมาจากหลักฐานทางชะรีอะฮฺ (บทบัญญัติ) ดังกล่าวนี เป็นที่ประจักษ์ว่า ได้ให้การผ่อนปรนแก่ผู้ที่ประสบกับอันตรายและการขจัดอันตรายที่ประสบแม้ว่าจะต้องใช้สิ่งที่หะรอมหรือห้าม กฎที่ว่า “อันตรายจำเป็นต้องขจัดไป” ได้ชี้ชัดว่า การขจัดสิ่งที่เป็นอันตรายต่อปัจเจกบุคคลเป็นจุดมุ่งหมายของชะรีอะฮฺ ส่วนกฎ “ภาวะคับขันได้ทำให้สิ่งที่ไม่อนุมัติเป็นสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้” ซึ่งให้เห็นว่า ผู้ที่อยู่ในภาวะคับขันจะได้รับการผ่อนปรนเพื่อที่เขาจะได้ใช้ประโยชน์จากสิ่งที่หะรอมหรือห้ามตามหลักของชะรีอะฮฺ

ส่วนเงื่อนไขของการผ่อนปรนในภาวะคับขัน มีดังต่อไปนี้ (1) ความจำเป็นคับขันเกิดขึ้นแล้ว มิใช่เป็นเรื่องของอนาคต (2) ไม่มีทางเลือกอื่นที่หะลาล (3) มีความจำเป็นเพียงพอที่จะบริโภคสิ่งหะรอมเพื่อประทังชีวิตหรือรักษาอวัยวะ (4) บริโภคเพียงปริมาณเพื่อประทังชีวิต มิใช่ปริมาณเพื่อความอึด

อบุล อะลา เมาดูดี (2551) กล่าวว่า “ได้มีการอนุญาตให้ใช้สิ่งที่ไม่สะอาดในเงื่อนไขสาม ประการ ดังต่อไปนี้ (1) มันต้องเป็นกรณีที่มีความจำเป็นอย่างที่สุดจริงๆ ตัวอย่างเช่น ถ้าหากใครกำลังจะตายเพราะความหิวหรือกระหาย หรือถ้าหากชีวิตของใครตกอยู่ในอันตรายเพราะ โรกภัยบางอย่างและไม่มีสิ่งใดอยู่เลย นอกจากสิ่งที่ไม่สะอาด เขาก็ได้รับอนุญาตให้กินสิ่งนั้น (2) คนผู้นั้นจะต้องไม่มีความปรารถนาในหัวใจที่จะฝ่าฝืนกฎหมายของอัลลอฮฺ (3) เขาจะต้องไม่กินหรือใช้มันเกินความจำเป็นแม้แต่เพียงนิดเดียว สมมติว่าในบางกรณี แคล่สิ่งที่ไม่สะอาดเพียงสองสามหยดก็สามารถรักษาชีวิตให้ปลอดภัยได้ ถ้าเป็นเช่นนั้น เขาก็จะต้องกินหรือใช้สิ่งนั้นไม่เกินสองสามหยด

3) หลักของฟิกฮ์หรือกฎศาสนบัญญัติที่ว่า “โดยหลักแล้วทุกสิ่งเป็นที่อนุญาตเว้นแต่จะมีหลักฐานที่ชี้ถึงการเป็นสิ่งหะรอม”

al-Suyuti (1994) ได้กล่าวว่า กออิดะฮฺนี้เป็นกออิดะฮฺในมัซฮับชาฟีอีที่มีความแตกต่างกับความเห็นของมัซฮับหะนะฟี เพราะพวกเขามีความเห็นที่ว่า “โดยหลักแล้วทุกสิ่งเป็นที่หะรอมเว้นแต่จะมีหลักฐานที่ชี้ถึงการเป็นสิ่งที่ยอนุญาต” ส่วนหนึ่งหุกม (บทบัญญัติ) ที่เข้าภายใต้กออิดะฮฺนี้ คือ (ก) สัตว์ที่หุกมของมันไม่ชัดเจน (ข) พืชที่ไม่รู้ชื่อ (ค) ฉีราฟ ตามความเห็นของอัลสุบกี เป็นที่ยอนุญาต เพราะเดิม

ของมันเป็นที่อนุญาต และไม่มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าหะรอม อุลามอาซาฟีอีย์ส่วนมากไม่ตัดสินว่าหะรอมหรือหะลาล แต่มีเช่นกันอุลามอาฟีอีย์ที่ให้ความเห็นว่าหะรอม

ฮามีดะฮ์ อาเค (2548) สิ่งที่หะรอม (บทบัญญัติ) ไม่ได้กล่าวและไม่มีหลักฐานในการห้ามก็เป็นสิ่งที่หะลาลโดยยึดหลักทั่วไปหลักของฟิกฮ์คือ เดิมของทุกสิ่งทุกอย่างคือหะลาล และหลักทั่วไปนี้เป็นหลักการของอิสลามและได้มีหลักฐานหลายประการที่ยอมรับหลักทั่วไปนี้ ส่วนหนึ่ง คือ

1) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “พระองค์คือผู้ทรงสร้างทุกสิ่งทุกอย่างบนโลกเพื่อผู้เข้า” (อัลบะเกาะเราะฮ์ : 29)

2) มีรายงานจากอบี ซะอูดะบะฮ์ เล่าว่า ท่านเราะสูล ได้กล่าวว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ได้กำหนดสิ่งที่วาญิบ ดังนั้น พวกท่านจงอย่ามองข้าม (ไม่ปฏิบัติ) และได้กำหนดขอบเขต ดังนั้น พวกท่านจงอย่าข้ามเขตนั้น และได้ทรงห้ามบางสิ่งบางอย่าง ดังนั้น พวกท่านจงอย่ากระทำสิ่งดังกล่าว และได้เจียบ (ไม่บอก) เกี่ยวกับบางอย่างเพราะความโปรดปรานของพระองค์แก่พวกท่าน โดยที่พระองค์ไม่ได้ลิ้ม ดังนั้น จงอย่าพยายามหา (ถาม) เกี่ยวกับเรื่องนั้น” (บันทึกโดย al-Baihakiy, 1344 : 20217)

3) มีรายงานจากชะอูด บิน อบี วิกกอซ เล่าว่า ท่านเราะสูล ได้กล่าวว่า “แท้จริงความผิดที่ยิ่งใหญ่ของมุสลิมต่อมุสลิมด้วยกันคือ ผู้ที่ได้ถามเกี่ยวกับบางเรื่องที่ไม่ได้มีการห้าม หลังจากนั้นก็ได้มีการห้ามสาเหตุเพราะคำถามของเขา” (บันทึกโดย al-Bukhariy, 2000 : 6745, Muslim, 2001 : 4349)

4) มีรายงานจากอบี อัลดัดดา เล่าว่า ท่านเราะสูล ได้กล่าวว่า “สิ่งที่อัลลอฮ์ได้อนุญาตในคัมภีร์ของพระองค์ สิ่งนั้นก็เป็นที่หะลาล และสิ่งที่พระองค์ห้าม สิ่งนั้นก็เป็นที่หะรอม และสิ่งที่พระองค์ไม่ได้กล่าว (เจียบ) สิ่งนั้นก็ถูกให้อภัย ดังนั้น พวกท่านจงรับการอภัยจากอัลลอฮ์ แท้จริงอัลลอฮ์มิได้หลงลืมต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และท่านเราะสูลก็ได้อ่านอายะฮ์ที่ว่า (และองค์อภิบาลของท่านไม่มีการลิ้ม)” (บันทึกโดย al-Baihakiy, 1344 : 20216)

นุรฮายาตี สะอิด (2557) จากหลักฐานข้างต้นสามารถเข้าใจได้ว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่พระองค์ทรงสร้าง เดิมนี้เป็นสิ่งที่ยอมถินนอกจากจะมีหลักฐานว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ต้องห้าม เช่นเดียวกันกับการบริจาตโลหิตเป็นสิ่งที่อัลลอฮ์ไม่ได้กล่าวถึงการห้ามถึงการบริจาตโลหิตในคัมภีร์อัลกุรอานและหะดีษ ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏตัวบทหลักฐานถึงการห้ามจึงเป็นที่เข้าใจด้วยหุคม์เดิมของทุกสิ่งคือเป็นสิ่งที่ยอมถิน

4. ทศนะนักวิชาการเกี่ยวกับการบริจาตโลหิต

al-Qurtubiy (1993) กล่าวว่า “ปราชญ์ต่างเห็นพ้องกันว่าเลือดเป็นสิ่งที่หะรอม นาญิส และไม่สามารถดื่มกินและใช้ประโยชน์ได้” อิบนู คุวัยซ มัซดาบ กล่าวว่า “เลือดนั้นเป็นสิ่งต้องห้าม (หะรอม) เมื่อใดที่เราไม่อาจที่จะหลีกเลี่ยงมันได้ ดังนั้น มันจึงเป็นสิ่งที่อนุญาต เช่น กรณีเลือดที่ติดอยู่ในเนื้อสัตว์และที่ยังคงติดอยู่ในเส้นเลือด” ดังรายงานจากท่านหญิงอาอิชะฮ์ เล่าว่า “ในสมัยของท่านเราะสูล พวกเราได้อุ้มเนื้อในหม้อ ซึ่งปรากฏรอยเลือดขึ้นมา จากนั้นพวกเราได้รับประทานมันและไม่ได้ทิ้งมัน”

al-Tahir Ahmad al-Razi (1976) กล่าวว่า “เลือดที่ถ่ายจากผู้ที่มิสุขภาพดีสู่ผู้ป่วยคือเลือดที่มีการไหลเวียน เลือดที่มีการไหลเวียนคือเลือดที่ออกจากร่างกายเนื่องจากได้รับบาดเจ็บและอื่นๆ เดิมทีการใช้

เลือดดังกล่าวนี้เป็นสิ่งหะรอมและการใช้ประโยชน์จากเลือดไม่เป็นที่อนุมัติ อย่างไรก็ตามสภาวะแห่งความคับขันได้ทำให้สิ่งที่หะรอมเป็นที่อนุมัติ ทั้งนี้ เพื่อป้องกันจากอันตราย เมื่อใดก็ตามที่มีความแน่ชัดว่าความปลอดภัยของชีวิตบุคคลหนึ่งขึ้นอยู่กับเลือดในปริมาณที่กำหนด การบริจาคเลือดให้แก่เขาผู้นั้นในช่วงเวลาดังกล่าวถือว่าไม่เป็นการผิด

Che Cob bin Mat (1991) กล่าวว่า “เลือดที่มีอยู่เดิมในร่างกายของมนุษย์ถือเป็นสิ่งที่สะอาด เพราะเลือดมีบทบาทสำคัญในทุกองค์ประกอบของอวัยวะภายในร่างกายของมนุษย์และถือเป็นสิ่งที่สะอาด หลักฐานทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับความสกปรกของเลือดจะเน้นเฉพาะในสภาพที่หลังจากได้มีการแยกจากที่อยู่เดิมของมัน”

al-Qalyubiy (1998) ให้ทัศนะว่า “การกระทำอย่างหนึ่งที่เขาขอขมาของการทำผิดทางอาญาตามหลักชะรีอะฮ์คือ การที่บุคคลๆ หนึ่งได้ปฏิเสธที่จะให้อาหารแก่ผู้ที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความช่วยเหลือ ทั้งๆ ที่เขาสามารถกระทำได้ ยิ่งไปกว่านั้น หากผู้ที่ขอรับความช่วยเหลือเกิดเสียชีวิตเพราะการปฏิเสธดังกล่าว”

Che Cob bin Mat (1991) ระบุว่า อิสลามไม่ได้ห้ามการถ่ายเลือดและการทำการรักษาด้วยการใช้เลือด ยิ่งไปกว่านั้นหุกม (บทบัญญัติ) ของการรักษาโดยการใช้เลือดเป็นวาญิบ (จำเป็น) สำหรับผู้ที่อยู่ในภาวะคับขันและมีความมั่นใจว่าการรักษาด้วยวิธีการดังกล่าวนี้ จะสามารถรักษาชีวิตให้พ้นจากอันตรายได้

al-Balkiy (2012) กล่าวว่า “อนุญาตสำหรับผู้ป่วยดื่มเลือด น้ำปัสสาวะ และรับประทานซากสัตว์เพื่อรักษาโรค ถ้าหากว่าแพทย์มุสลิมวินิจฉัยว่าโรคของเขาจะหายด้วยสิ่งเหล่านั้น และไม่มีสิ่งที่หะลาลสามารถแทนที่สิ่งเหล่านั้นได้ แต่ถ้าหากแพทย์มุสลิมวินิจฉัยว่าโรคของเขาจะหายเร็วด้วยสิ่งเหล่านั้น ในเมื่ออนุญาตให้ดื่มเลือดเพราะความจำเป็นในการรักษาโรคก็ยิ่งอนุญาตให้รับมันโดยวิธีใส่ผ่านเส้นเลือดของผู้ป่วย”

ฮามิดะฮ์ อาเด (2548) ระบุว่า บางครั้งผู้ป่วยมีความต้องการต่อเลือดจากคนอื่นที่จะต้องใส่ในร่างกายของเขาโดยผ่านเส้นเลือดและนับได้ว่าเลือดที่จะเอามาจากคนอื่นนั้นมีความจำเป็นในการรักษาโรคหรือเขามีความต้องการต่อเลือดนั้นหลังจากได้มีการผ่าตัด ดังนั้น เรื่องนี้เป็นที่อนุญาต

al-Khatib, Mohammad Abdulloh (1989) กล่าวว่า “กระบวนการถ่ายเลือดเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งที่สามารถช่วยชีวิตของเหยื่อผู้บาดเจ็บและอื่นๆ ซึ่งเป็นเหตุทำให้สูญเสียเลือด การช่วยเหลือชีวิตของเหยื่อที่ตกอยู่ในสภาพดังกล่าวนี้ จะไม่สามารถกระทำได้ เว้นแต่ใช้กระบวนการถ่ายเลือดสู่ร่างกายของเหยื่อผู้เคราะห์ร้ายผู้นั้น เพื่อทดแทนเลือดที่สูญเสียไป สภาพดังกล่าวนี้ แท้จริงแล้วได้เข้าอยู่ในขอบข่ายภาวะแห่งความคับขัน ซึ่งเป็นสาเหตุของการอนุมัติให้สามารถทำการรักษาด้วยสิ่งที่หะรอมได้ ทั้งนี้ เพื่อรักษาชีวิต”

al-Sha'rawiy (1989) กล่าวว่า “การถ่ายเลือดจากบุคคลหนึ่งสู่อีกบุคคลที่อยู่ในภาวะที่มีความจำเป็นต้องใช้เลือดเป็นการควานขณะอยู่ในช่วงกระบวนการผ่าตัดและหลังจากผ่าตัดถือเป็นสิ่งที่สามารถ

กระทำได้ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องมีความมั่นใจว่า เลือดที่ต้องถ่ายให้ผู้ป่วยนั้นจะต้องเป็นกลุ่มเลือดเดียวกัน ความตั้งใจในการบริจาคเลือดเป็นสิ่งที่ดีงาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ดีงามเหล่านี้ล้วนกระทำไปเพื่อสุขภาพ”

al-Qaradawiy (2004) กล่าวว่า “เป็นที่รู้ดีว่าแม้แต่การบริจาคเงินก็เป็นการทำความดีที่ได้รับ การยกย่องอย่างสูงในอิสลาม และอัลลอฮฺทรงพอพระทัยในการทำเช่นนั้น ดังนั้น พระองค์ทรงยอมรับ การกระทำดังกล่าวและทวิการตอบแทนให้ผู้บริจาคถึง 700 เท่า หรือมากกว่านั้นอีกตามพระประสงค์ของ พระองค์ ยังเป็นการบริจาคเลือดคุณงามความดีและการตอบแทนก็ยิ่งมากกว่าการบริจาคเงินเสียอีก เพราะ การบริจาคเลือดเป็นการรักษาชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเลือดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มีค่ามากกว่าเงิน การ บริจาคเลือดจึงเป็นการบริจาคส่วนหนึ่งของร่างกายให้แก่พี่น้องของเขาด้วยความรัก”

Ali al-Jum'ah (2005) กล่าวว่า “การบริจาคเลือดกับการบริจาคอวัยวะนั้นแตกต่างกัน “เลือด” นั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่แยกออกจากร่างกาย ส่วนอวัยวะนั้นถือว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ติดอยู่ด้วยกันกับร่างกาย ดังนั้น การบริจาคเลือดกับการบริจาคอวัยวะนั้นจึงต้องมีลักษณะที่ต่างกันออกไป ในกรณีของเลือดนั้นก็ เหมือนกับน้ำตา น้ำมูก น้ำปัสสาวะ หรือเหงื่อ ซึ่งมีลักษณะที่เป็นของเหลว ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ได้ถูก รวมเข้าไปอยู่ในสิ่งที่ถูกเรียกว่าเป็นสิ่งที่แยกออกจากร่างกายคือ สิ่งที่มีเม็มนถูกนำออกมาจากร่างกายแล้ว ก็ไม่ได้มีผลร้ายอะไรต่อร่างกายมากนัก และยิ่งไปกว่านั้นบางทีการไม่นำมันออกมาจากร่างกายบ้างก็ อาจจะนำไปสู่อันตรายต่อชีวิตก็เป็นได้ และบางสิ่งที่ถูกนำออกมาจากร่างกายนั้นบางทีก็อาจจะเป็น ประโยชน์กับร่างกาย ดังนั้น การบริจาคเลือดเมื่อพิจารณาแล้วก็ถือว่าเป็นสิ่งที่ดีอนุญาต”

5. เงื่อนไขของการถ่ายโลหิต

สำหรับเงื่อนไขของการถ่ายโลหิต มีดังต่อไปนี้ (1) ความปลอดภัยของชีวิตผู้ป่วยขึ้นอยู่กับ การถ่ายโลหิต (2) จะต้องไม่เกิดอันตรายแก่ผู้ให้การถ่ายโลหิต หากมีอันตรายที่ใหญ่หลวงเกิดขึ้น การถ่าย โลหิตไม่สามารถกระทำได้ เพราะอันตรายไม่อาจที่จะลบล้างด้วยอันตรายในระดับเดียวกันหรืออันตราย ที่เหนือกว่า (al-Turaiqiy, 1992) (3) หลังจากได้รับคำแนะนำและคำวินิจฉัยจากแพทย์มุสลิม อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่ไม่มีแพทย์มุสลิมก็สามารถที่จะขอความเห็นจากแพทย์ที่ไม่ใช่มุสลิม (Nirmah, J.W. Zarina, 1996) หรือจากผู้ที่นับถือศาสนาอื่นหรือคริสต์ที่มีความเชี่ยวชาญในการรักษา โดยยึดถือตามแนวปฏิบัติ ของท่านเราะสูลที่ได้ว่าจ้างอับดุลลอฮฺ บิน อูรัยก๊อด เป็นผู้นำทางสู่มะดีนะฮฺ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวนี้ อับ ดุลลอฮฺยังคงสถานะเป็นกาไฟรหรือผู้ปฏิเสธศรัทธา (al-Turaiqiy, 1992)

Ali al-Jum'ah (2005) ได้วางเงื่อนไขการบริจาคโลหิตไว้ ดังต่อไปนี้ (1) ต้องมีความจำเป็นอย่าง ยิ่งยวดขณะที่ทำการบริจาค เช่น มีบุคคลบางส่วนมีความต้องการปริมาณของโลหิตอย่างยิ่งยวด เพื่อกอบ กู้ชีวิตของพวกเขาจากความเสียหายและความตาย เช่น เกิดจากอุบัติเหตุหรือเพื่อการผ่าตัด เป็นต้น (2) การบริจาคโลหิตต้องมีผลประโยชน์ที่แน่ชัดตามที่เสนอแนะของแพทย์และต้องไม่เกิดโทษแก่ผู้ที่บริจาค (3) การบริจาคโลหิตต้องไม่ทำให้เกิดโทษต่อผู้บริจาค ไม่ว่าจะเกิดโทษต่อร่างกายโดยรวมหรือว่า บางส่วนก็ตาม หรือต้องไม่ทำให้ลดหย่อนสมรรถภาพในการดำเนินชีวิตทั้งด้านวัตถุและจิตใจ หรือต้อง

ไม่มีผลกระทบในเชิงลบต่อผู้บริจาคทั้งในปัจจุบันและอนาคตด้วยการยืนยันที่แน่นอนทางการแพทย์ (4) ต้องแน่ชัดจากการตรวจสอบทางการแพทย์ว่า โลหิตต้องไม่ติดโรคหรือทำให้เกิดโทษต่อมนุษย์คนอื่น (5) ผู้บริจาคโลหิตต้องมีคุณสมบัติพร้อมคือ บรรลุศาสนภาวะ มีสติปัญญาสมบูรณ์

การบริจาคและการถ่ายโลหิตแก่เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่มีความจำเป็นต้องใช้โลหิตในการรักษาเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ ในบางกรณีถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องกระทำจะละเว้นไม่ได้ (วาญิบ) เมื่ออยู่ในสภาพที่ล่อแหลมและเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิต ดังคำตรัสของอัลลอฮ์ที่ว่า “และผู้ใดไว้ชีวิตนั้น ก็ประหนึ่งว่าเขาไว้ชีวิตมนุษยทั้งมวล” (อัลมาอิดะฮ์ : 32)

6. การรับโลหิตและการบริจาคโลหิตให้คนต่างศาสนิก

Mahmud Hamzah (n.d.) เป็นที่แน่ชัดว่า การบริจาคใดๆ และการบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ในภาวะที่คับขัน การรับการบริจาคโลหิตจากผู้บริจาคที่ไม่ใช่มุสลิมก็สามารถจะกระทำได้ เพราะในส่วนของโลหิตแล้วไม่สามารถที่จะกำหนดได้ว่าเป็นกาฟิรหรือมุสลิมตามความศรัทธาที่พวกเขาได้ยึดถือ ความเป็นนะญิสของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมไม่ได้ขึ้นอยู่กับร่างกายของพวกเขา แต่ขึ้นอยู่กับการยึดมั่นศรัทธาของพวกเขา ด้วยเหตุนี้ มุสลิมจึงสามารถรับโลหิตที่บริจาค โดยผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมหากมีความเหมาะสมกับร่างกายของเขา อย่างไรก็ตามหากมีคนมุสลิมต้องการ โลหิตโดยเฉพาะจากญาติผู้ใกล้ชิดก็จำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อญาติผู้ใกล้ชิดมากกว่าผู้อื่น โดยทั่วไปแล้วการบริจาคและการถ่ายโลหิตมีความสอดคล้องกับหลักของฟิกฮ์ ซึ่งมีใจความว่า “สถานะที่คับขันได้ผ่อนปรนในสิ่งที่หะรอม”

มุสลิมสามารถบริจาคโลหิตให้แก่ผู้อื่นได้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นคนละศาสนา เพราะเป็นการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน โดยให้มีการบริจาคโลหิตจากบุคคลที่มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ไม่มีโรคภัยใดๆ การบริจาคโลหิตจะช่วยให้มีสุขภาพดียิ่งขึ้น มุสลิมสามารถรับโลหิตจากผู้อื่นได้เมื่อเกิดความจำเป็น โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นคนละศาสนา เพราะการเป็นคนดีหรือคนชั่วขึ้นอยู่กับที่การกระทำของคนๆ นั้น

al-Munajjid (2557) เป็นที่อนุมัติสำหรับมุสลิมในการที่จะบริจาคโลหิตให้กับผู้ที่ไม่ใช่มุสลิม เว้นเสียแต่ว่าเป็นที่ทราบกันดีว่าผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมผู้นั้นอยู่ในสถานะของผู้ที่ทำการต่อสู้กับมุสลิม ไม่ว่าจะเป็นการที่เขาเป็นส่วนหนึ่งในรัฐที่อยู่ในสถานะสงครามกับมุสลิม หรือการสนับสนุนการต่อต้านรุกรานบรรดามุสลิมก็ตาม ซึ่งในกรณีนี้ มันไม่เป็นการอนุมัติสำหรับมุสลิมที่จะบริจาคโลหิต เพราะมันเป็นการช่วยเหลือคนเหล่านั้นในการต่อสู้กับมุสลิม หากว่ามุสลิมไม่สามารถทราบได้โดยว่าโลหิตที่เขาบริจาคไปนั้นจะถูกนำไปใช้อย่างไร เขาควรปฏิบัติตามสิ่งที่เขาคิดว่ามันน่าจะเป็นไปได้ หากเขาคิดว่าโลหิตที่บริจาคไปนั้น จะถูกนำไปใช้กับกาฟิรที่ไม่ได้ต่อสู้กับมุสลิม มันก็เป็นการอนุมัติที่จะบริจาคโลหิตของเขา และหากเป็นไปในทางที่กลับกัน มันก็ไม่เป็นที่อนุมัติสำหรับเขา

มุสลิมสามารถที่จะรับโลหิตจากชนาการเลือดได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นโลหิตของคนต่างศาสนิกก็ตาม และในทางกลับกันมุสลิมก็สามารถให้โลหิตแก่คนต่างศาสนิกได้ トラบใดที่ผู้นั้นไม่ได้สู้รบต่อต้าน

อิสลาม ซึ่งการสู้รบต่อต้านอิสลามในที่นี้หมายถึง ผู้ที่ทำการสู้รบต่อต้านอิสลามด้วยอาวุธของเขาหรือทรัพย์สินของเขาอย่างชัดเจน

al-Qaradawiy (2004) การที่มุสลิมคนหนึ่งประสบอุบัติเหตุเสียชีวิตมากเกินไปปฏิเสธการบริจาคโลหิตจากคนต่างศาสนาโดยเชื่อว่าโลหิตต่างศาสนิกสกปรกเพราะกินสกปรกนั้นถือเป็นความเข้าใจที่ผิดต่อเจตนารมณ์ของอิสลาม เพราะอิสลามให้เกียรติแก่มนุษย์ทุกคนในฐานะเป็นบ่าวของอัลลอฮ์เป็นมนุษยชาติที่อัลลอฮ์ให้ความเมตตา พร้อมให้ทางนำที่ถูกต้อง ดังนั้น มนุษย์ทุกคนจึงได้รับเกียรติ ดังที่พระองค์อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า “แท้จริง เราได้ให้เกียรติแก่ลูกหลานอาดัม” (อัลอิสรอ : 70)

การบริจาคโลหิตให้แก่คนต่างศาสนิกนั้น ถือว่าเป็นสิ่งที่อนุญาตให้กระทำได้และได้รับผลบุญ แต่มีเงื่อนไขว่าต้องไม่ใช่ผู้ที่เป็กลุ่มสงครามหรือทำการต่อต้านอิสลามอย่างชัดเจน อัลลอฮ์ได้ตรัสว่า “อัลลอฮ์มิได้ทรงห้ามพวกเจ้าเกี่ยวกับบรรดาผู้ที่มิได้ต่อต้านพวกเจ้าในเรื่องศาสนา และพวกเจ้ามิได้ขับไล่พวกเจ้าออกจากบ้านเรือนของพวกเจ้า ในการที่พวกเจ้าจะทำความดีแก่พวกเขา และให้ความยุติธรรมแก่พวกเขา แท้จริงอัลลอฮ์ทรงรักผู้ที่มีความยุติธรรม” (อัลมมตะฮินะฮ : 8)

ดังนั้น การบริจาคโลหิตหากเป็นการช่วยชีวิตมนุษย์คนหนึ่งให้รอดพ้นจากความตายหรือการเจ็บป่วย และบรรดาแพทย์ผู้เชี่ยวชาญให้การรับรองว่าการบริจาคโลหิตนั้นไม่เป็นโทษแก่ผู้บริจาค ไม่มีผลกระทบต่อชีวิต สุขภาพของร่างกาย และต่อการทำงาน ก็ถือว่าไม่มีข้อห้ามใดๆ ที่จะผ่อนปรนให้ทำการบริจาค เพราะสิ่งดังกล่าวนี้ถือเป็นสิ่งที่อนุญาตตามหลักของศาสนาเนื่องจากการเสียสละช่วยชีวิตผู้อื่น

การบริจาคโลหิตเพื่อช่วยชีวิตมนุษย์เป็นสิ่งที่ศาสนาอิสลามอนุญาต เพราะหลักคำสอนจากคำภีร์อัลกุรอานระบุว่า “หากผู้ใดได้รักษาหนึ่งชีวิตของมนุษย์ ก็เท่ากับได้รักษาชีวิตมนุษย์ทั้งหมด” หากเมื่อใดมีความจำเป็นต้องใช้โลหิต การบริจาคโลหิตก็จะกลายเป็นเรื่องบังคับ (วาญิบ) ให้ทุกคนต้องบริจาคโลหิต ถ้าไม่มีใครบริจาคโลหิตเลยทุกคนจะได้รับบาปทันที

7. การห้ามทำการซื้อขายโลหิต

นักนิติศาสตร์อิสลามทุกมัซฮับต่างมีมติเป็นเอกฉันท์ว่าไม่อนุญาตให้มีการซื้อขายโลหิต แต่อนุญาตการให้โลหิตโดยต้องไม่รับค่าตอบแทนใดๆ เพราะโลหิตนั้นถือเป็นหนึ่งในสิ่งต้องห้าม (หะรอม) ในศาสนาอิสลาม ซึ่งการไม่อนุญาตให้มีการซื้อขายโลหิตนั้นยึดหลักฐานจากอัลกุรอาน สุนนะฮ์ และอิจญ์มาอ์ ดังนี้

1) อัลลอฮ์ ซ.บ. ได้ตรัสว่า “ได้ถูกห้ามแก่พวกเจ้าแล้ว ซึ่งสัตว์ที่ตายเอง และเลือด และเนื้อสุกร และสัตว์ที่ถูกกล่าวนามอื่นจากอัลลอฮ์ที่มัน (ขณะเชือด) และสัตว์ที่ถูกรัดคอตาย และสัตว์ที่ถูกตีตาย และที่ตกเหวตาย และสัตว์ที่ถูกขวิดตาย และสัตว์ที่สัตว์ร้ายกัดกิน เว้นแต่ที่พวกเจ้าเชือดกัน และสัตว์ที่ถูกเชือดบนแท่นหินนุซา (อัลมาอิดะฮ : 3) อายะฮ์ข้างต้น พระองค์ทรงห้ามการบริโภคโลหิต ดังนั้น สิ่งใดที่ศาสนาห้ามบริโภค ศาสนาก็ห้ามรับมูลค่าของสิ่งนั้นด้วย

2) รายงานจากอับนีอับบาส เล่าว่า ท่านเราะสูล กล่าวว่า “แท้จริงอัลลอฮ์ทรงห้ามสิ่งใดสิ่งหนึ่ง พระองค์ก็จะทรงห้ามราคาของมันด้วย” (Addaruqutniy, n.d)

3) Ibn Hajar (n.d) ได้กล่าวว่า การขายโลหิตนั้นหะรอม (ไม่อนุญาต) โดยมติเอกฉันท์

4) Muzakarah Majlis Fatwa Kebangsaan (1985) ได้กำหนดข้อบัญญัติไว้ว่า การบริจาคโลหิต เป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ นอกจากนี้ ยังได้กำหนดอีกว่า ไม่ควรแยกโลหิตของคนมุสลิมออกจากโลหิต ของคนที่ไม่ใช่มุสลิม อย่างไรก็ตามการให้ค่าตอบแทนในรูปแบบการจ่ายเงินแก่ผู้บริจาคโลหิตไม่เป็นที่ สนับสนุนให้กระทำ

สรุป

จากที่กล่าวมา สรุปได้ดังนี้

- 1) การบริจาคโลหิตเป็นการทำบุญกุศลสูงส่งที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือชีวิตเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน
- 2) การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่ศาสนาไม่ใคร่ระบุถึงการห้ามในการรับหรือบริจาคโลหิต ดังนั้น เมื่อไม่ปรากฏด้วยบทหลักฐานถึงการห้ามจึงเป็นที่เข้าใจด้วยหุคมเดิมของทุกสิ่งคือเป็นสิ่งที่อนุมัติ
- 3) การบริจาคโลหิตเป็นคุณงามความดีและการตอบแทนมากกว่าการบริจาคเงิน เพราะการ บริจาคเลือดเป็นการรักษาชีวิตของมนุษย์ ซึ่งเลือดนั้นเป็นส่วนหนึ่งของมนุษย์ที่มีค่ามากกว่าเงิน
- 4) การบริจาคโลหิตต้องมีผลประโยชน์ที่แน่ชัด ต้องไม่เกิดโทษแก่ผู้ที่บริจาค โลหิตต้องไม่คิด โจรหรือทำให้เกิดโทษต่อมนุษย์คนอื่น ผู้บริจาคต้องมีคุณสมบัติพร้อมคือบรรลุศาสนภาวะและมี สติปัญญาสมบูรณ์
- 5) การบริจาคและการถ่ายโลหิตแก่เหยื่อผู้เคราะห์ร้ายที่มีความจำเป็นต้องใช้ในการรักษาเป็นสิ่งที่ สามารถกระทำได้ ในบางกรณีถือเป็นสิ่งที่สำคัญที่ต้องกระทำจะละเว้นไม่ได้เมื่ออยู่ในสภาพที่ ล้อแหลมและเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิต
- 6) การบริจาคโลหิตจำเป็นต้องให้ความสำคัญต่อญาติผู้ใกล้ชิดมากกว่าผู้อื่น
- 7) การรักษาโดยใช้เลือดเป็นวาญิบสำหรับผู้ที่อยู่ในภาวะคับขันและมีความมั่นใจว่าการรักษา ด้วยวิธีการนี้จะสามารถรักษาชีวิตให้พ้นจากอันตรายได้
- 8) สถานะแห่งความคับขันเป็นสาเหตุของการอนุมัติให้สามารถทำการรักษาด้วยสิ่งที่หะรอมได้ ทั้งนี้ เพื่อรักษาชีวิตของผู้ป่วย ดังนั้น การบริจาคโลหิตเป็นสิ่งที่สามารถกระทำได้ในภาวะที่คับขัน
- 9) มุสลิมสามารถบริจาคโลหิตให้คนต่างศาสนิกได้ トラบใดที่คนเหล่านั้นไม่ใช่เป็นผู้บ่อน ทำลายแผ่นดินหรือศาสนา
- 10) มุสลิมสามารถรับโลหิตที่บริจาค โดยผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมหากมีความเหมาะสมกับร่างกายของเขา เพราะความเป็นนะญิสของผู้ที่ไม่ใช่มุสลิมไม่ได้ขึ้นอยู่กับร่างกายของพวกเขา แต่ขึ้นอยู่กับการยึดมั่น ศรัทธาของพวกเขา

- 11) มุสลิมสามารถที่จะรับโลหิตจากธนาคารเลือดได้ ถึงแม้ว่าจะเป็นโลหิตของคนต่างศาสนิกก็ตาม
- 12) เมื่อใดมีความจำเป็นต้องใช้โลหิต การบริจาคโลหิตก็จะกลายเป็นเรื่องบังคับ (วาญิบ) ให้ทุกคนต้องบริจาคโลหิต ถ้าไม่มีใครบริจาคโลหิตเลยทุกคนจะได้รับบาปทันที
- 13) ไม่อนุญาตให้มีการซื้อขายโลหิตแต่อนุญาตการให้โลหิตโดยต้องไม่รับค่าตอบแทนใดๆ

เอกสารอ้างอิง

- ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติ สภากาชาดไทย. (2552). *คู่มือการบริจาคโลหิต*. กรุงเทพฯ : ห้างหุ้นส่วนจำกัด อุดมศึกษา.
- สมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข. (2553). *การบริจาคโลหิตในทัศนะของอิสลาม*. กรุงเทพฯ : กลุ่มสหวิชาชีพวิทยาศาสตร์การแพทย์ สมาคมจันทร์เสี้ยวการแพทย์และสาธารณสุข.
- อบุล อะลา มาคูดี แปลโดย บรรจง บินกาซัน. (2551). *ศัพท์มูลกุรอานความหมายคัมภีร์อัลกุรอาน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสืออิสลาม.
- อัสซัยยิด ซาบิก. (2544). *ฟิกฮฺซุนนะฮฺ สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับ*. กรุงเทพมหานคร : หจก. จีรัชการพิมพ์บางซื่อ
- ฮามีดะฮ์ อาแด. (2548). *ฟิกฮฺในชีวิตประจำวัน*. ปัตตานี : วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- นุรฮายาตี สะอิด. (2557). *ทัศนคติการบริจาคโลหิตของมุสลิมในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี*. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี
- มะรอนิง สะแลมิง. (2553). *ธนาคารเลือดชายแดนใต้ วิกฤติ หวันบริจาคโลหิตผิดหลักอิสลาม*. (ออนไลน์). สืบค้นจาก <http://www.prachatai.com/journal> [27 กรกฎาคม 2563]

เอกสารอ้างอิงภาษาต่างประเทศ

- Abu Dawud. (1998). *Sunan Abi Dawud*, al-Hind : Dar Idarat al-Buhuth.
- Ahmad Ibn Muhammad Ibn Hanbal. (1997). *Musnad li-Iman Ahmad bin Hanbal*, Bairut : al-Afkar al-Dawliyah. Ahya'a al-Turas al-Arabi.
- al- Shankitiy, Muhammad Mukhtar. (1994). *Ahkam al-Jirahah al-Tibbiyyah Wa al-'Asar al Murottabah 'Alaiha*. Jeddah : Matba'ah al-Sahabah.
- al-Baihakiy. Abu Bakar Ahmad bin al-Husen. (1923). *Sunan al-Kubra*. India : Majlis Dairah al-Maarif al-Nizomiyah al-Kainah.
- al-Balkiy, Nizomuddeen. (2012). *al-Fatawa al-Hindiah*. Bayrut : Dar Kutub al-ilmiah.
- al-Bukhariy, Muhammad bin Ismail. (2000). *Sahih al- Bukhariy*. Beirut : Dar al-Kutub al-Arabiyy.

- Ali al-Jum'ah, Muhammad bin Abdul al-Wahhab. (2005). *al-kalim al-tayeb Fatawa 'Asriah*. Beirut : Dar al-ifta al-misriah.
- al-Khatib, Muhammad ibn Abduallah. (1989). *Fatawa Hawla al-Din wa al-Dunya fi Qadaya al-Muslim al-Mu'asir*. Beirut : Dar al-Tawzi' Wa al-Nashri al-Islamiyah.
- al-Munajjid, Muhammad Salih. Website <http://www.islamqa.com/en/ref/958>. [27 July 2020]
- al-Qaradawiy, Yusuf. (2004). *Fatawa Mu'asirah*. al-Mansurah : Dar al-Wafa'.
- al-Qurtubiy, Muhammad ibn Ahmab al-Ansori. (1985). *al-Jami'a li Ahkam al-Qur'an*. Beirut : Dar Fikr.
- al-Sabuniy, Muhammad 'Ali. (1986). *Tasir Ayat al-Ahkam*. Misr : Dar al- Sabuniy.
- al-Sha'rawiy, Muhammad Mutawalli. (1989). *al-Fatawa*. Beirut : Dar al-'Awdah.
- al-Suyutiy, Abi al-Fadhla Jala al-Din 'Abd al-Rahmah al- Suyutiy. (1996). *Qawaiyd wa Furu'a Fi al-Shafi'iyah*. Beirut : Muassasah al-Kutub al-Ilmiyah.
- al-Tahir Ahmad al-Razi. (1976). *Majmu'ah Fatawa*. Tarabulus. Libya : Dar al-Farjaniyy.
- al-Turiqiy, Abdullah bin Muhammad bin Ahmad. (1992). *al-Idtirar Ila al-At'imah Wa al-Adawiyyah al-Muharramah*. al-Riyad : Matba'ah al-Ma'arif.
- al-Zuhayliy, Wahbah. (1996). *al-Fiqh al-Islamiyy wa Adillatuhu*. Beirut : Dar al-Fikr Dimashq Suria.
- Che Cob bin Mat. (1991). *Hukum Pindahan Darah*. Kuala Lumpur : Yayasan Dakwah Islamiah.
- Ibn al-'Arabiyy, Abu Bakr Muhammad ibn Abdulloh. (1988). *al-Tab'at al-Ula Ahkam al-Quran*, Beirut : Dar al-Qutub al-Ilmiyah.
- Ibn Majah, Abi 'Abdullah ibn Yazid al-Qurqwaini. (1998). *Sunan Ibn Majah*. Beirut : al-Maktabah al-Ilmiyah.
- Mahmud Hamzah. (n.d.). *al-Fara'id al-Bahiyyah Fi al-Qawa'id Wa al-fawa'id al-Fiqhiyyah*. Beirut : Dar al-Fikr.
- Muhammad Uklah. (1991). *al-Islam Makosiduhu Wa Kosoissuhu*. Amman : Matba'ah al-Risalah al-Hadisah.
- Muslim Ibn al-Hajjaj. (2001). *Sahih Muslim*. Beirut : Dar Ibn Rajab.
- al-Qalyubiy, Shihab al-Din Ahmad al-Barlisiy al-Ma'ruf bi Umairah. (1998). *Hashiyat 'Ala al-Minhaj al-Talibin*. Beirut : Dar al-Fikr.
- Nirmah, J.W. Zarina. (1996). Blood Transfusion Finding a Permanent Solution for Abuse. *Health Care Management From Islamic Perspactive, Yusri Univerdsity*, 2(2): 29-30.